

Intervju: Lisa Batiashvili

Vår uppgift som musiker är att kommunicera musiken på ett sätt som väcker känslor hos publiken och inte bara redovisa den som abstrakt konst

Lisa Batiashvili har sedan förstapriset i Sibelius internationella violintävling 1995 haft en minst sagt lysande karriär och tagit så väl publik som kritiker med storm. Det är inte bara hennes konsertframträdanden som har varit framgångsrika och stuckit ut från mängden, utan även en rad skivinspelningar, först på Sony och sedan på Deutsche Grammophon.

2019 blev Lisa Batiashvili konstnärlig ledare för Audi Sommerkonzerte i Ingolstadt, en sedan 1990 årlig klassisk musikfestival som anordnas av den tyska bilgiganten i den bayerska staden. Mellan 30 juni och 14 juli i år hade

man ett fullspäckat och variationsrikt program med inbjudna artister och orkestrar av högsta rang. Bland dessa fanns, förutom Lisa Batiashvili själv, namn som **Jean-Yves Thibaudet**, **Daniel Harding** (som hoppade in för den indisponerade **Mariss Jansons**), **Gautier Capuçon**, **Alfred Brendel**, **Paavo Järvi**, **Nino Machaidze** och **François-Xavier Roth**.

Lisa Batiashvili © Audi AG

Den 5 juli, när CAPRICCIO var på plats, gjorde Batiashvili sitt första framträdande i årets festival och spelade **Peter Tjajkovskijs** violinkonsert tillsammans med **Deutsche Kammerphilharmonie Bremen** under Paavo Järvis ledning. Batiashvili bjöd på en suverän tolkning av konserten med en blandning av fenomenal teknik och höggradig musikalitet. Inte minst gjorde hennes passionerade spel och stora inlevelseförmåga tolkningen särskilt personlig och egenartad.

Några dagar senare träffade CAPRICCIO stjärnviolinisten i närheten av Philharmonie am Gasteig i München för en kort intervju. Hon passade då på att uttrycka sin glädje över att få överta det konstnärliga ledarskapet för festivalen och formulerade sina tankar kring vad hon vill åstadkomma med den.

- Jag har varit mitt upp i allting och det har varit mycket intensiva

förberedelser, men jag är väldigt tacksam över att så många av mina musikerkollegor kunde komma, även om det har varit en relativt kort planeringstid. Jag vill skänka publiken glädje med internationella musiker, orkestrar och ensembler med musik som berättar en historia och förmår oss att glömma tid och rum. 2019 var storartat, men nästa år är det 30-årsjubileum för Audi Sommerkonzerte och det ska bli spektakulärt. Vi tycker att det är otroligt viktigt för Audi då konsten är något som förhöjer dess värde.

Lisa Batiashvili tillsammans med Deutsche Kammerphilharmonie Bremen och Paavo Järvi © Audi AG

Lisa Batiashvili föddes i den georgiska huvudstaden Tbilisi i dåvarande Sovjetunionen 1979. Pappan var violinist och mamman pianist. Redan i en mycket tidig ålder började hon spela fiol och efter att familjen flyttat till Tyskland 1991 började hon studera vid musikhögskolan i Hamburg för att 1993 fortsätta sina studier för **Ana Chumachenco** i München.

- Skillnaden mellan dåvarande Sovjetunionen och Tyskland var stor, men min pappa hade bra koll på den andra sidan av kontinenten då han spelade mycket i väst med sin stråkkvartett, inte minst i Tyskland. Ändå var det lite av en nystart för mig och jag fick lära mig allt från början, inte bara vad gäller fiolspelandet utan även annat i livet. Våra traditioner i Georgien var mycket annorlunda.

- Ana Chumachenco, som bland annat studerat för **Yehudi Menuhin**, förklarade allt för mig och först då förstod jag att musik inte bara är att spela fiol utan så mycket mer. Det var också då jag fick insikten att musik skulle komma att bli mitt liv. Jag funderade inte så mycket längre utan det blev en självklarhet att det var det jag skulle komma att syssla med.

*Det finns otroligt många bra musiker från Georgien, förutom er även **Khatia Buniatishvili, Anita Rachvelishvili, Nino Machaidze** med flera. Hur kommer det sig?*

- Musik är för oss väldigt viktigt och djupt förankrat. Vår ingång till musik är mycket intuitiv, och just denna intuitivitet präglar georgiska konstnärer starkt. Det är också anledningen till att man ofta upptäcker deras talang vid tidig ålder, långt innan de ens börjat med själva läroprocessen. Men naturligtvis gäller det också att vara disciplinerad och ha de rätta lärarna.

- Sen har vi också naturkraften, musiken är hos oss intimt förbunden med landskapet. Den är även förbunden med vår historia; även om Georgien är ett litet land så har det historiskt stått i händelsernas centrum - mot mongolerna, turkarna och inte vår konflikt med Sovjet/Ryssland att förglömma. Jag tror att detta präglar människorna starkt och även tar sig uttryck i form av konst.

1995 vann Lisa Batiashvili första priset i Sibelius internationella violintävling i Helsingfors och var då med sina sexton år den yngsta deltagaren någonsin. Därefter tog karriären fart.

- I början var bara själva tävlingen målet. En tävling eller en konsert är alltid bra att sätta som mål, så att man blir mer fokuserad och övar mer. Efter tävlingsfinalen blev jag erbjuden många engagemang och därför var tävlingen också viktig för karriären - på ett år hade jag ungefär tjugo framträdanden bara i Finland. Jag kunde då påbörja min musikerbana som konsertviolinist och Finland var perfekt att börja i med tanke på den höga kvalitén på orkestrar och dirigenter som finns i landet; **Esa-Pekka Salonen** och **Sakari Oramo** till exempel.

Ni spelar oftast som solist, men tycker ni också om att spela kammarmusik med andra?

- Tidigare spelade jag mycket mer kammarmusik, men numera spelar jag bara med andra musiker om vi förstår varandra väldigt bra - och är väl förberedda. Jag skulle inte vilja delta i kammarmusikkonserter där vi efter bara en repetition ska framföra ett mästerverk, man måste då göra stora musikaliska kompromisser och jag är helt enkelt inte den typen av musiker. Min pappa spelade i en stråkkvartett i årtal och jag känner fortfarande hur hans kvartett spelade som en enda musiker. Men de hade ju länge arbetat hårt tillsammans. Därmed vet jag att man bara kan åstadkomma önskat resultat när man musicerar med specifika musiker och med den repetitionstid som krävs.

Ni har spelat med många dirigenter och orkestrar och på många konserthus. Var och med vilka känner ni er mest hemma?

- Jag känner mig mest hemma med Philharmonin i Berlin. Jag debuterade där redan för femton år sedan och känner många av musikerna i **Berliner Philharmoniker** även privat. Det är verkligen en topporkester med en hög nivå av intellektualitet, musikalitet och även mänsklighet i gruppen.

- Jag känner mig också hemma med **Staatskapelle Berlin** och **Daniel Barenboim**, och upplever alltid ett stort stöd från honom. Jag känner mig hemma med människor som Barenboim och också exempelvis **Chamber Orchestra of Europe**, där man kommer samman för att musicera tillsammans och inte bara för att utföra ett jobb.

Hur ser ni på frågan om tidstrogenhet och uppförandepaxis?

- Jag har provat på det, men det är inte min grej. Jag tror att när man ska använda sig av historiska instrument så måste man nästan spela bättre än med moderna instrument. Det var helt enkelt en annan tid då och människor har förändrats mycket på 200-300 år när det gäller det mesta.

- Det krävs att man spelar med precision, lätthet och bra frasering och inte bara låter det klinga teoretiskt och överdrivet. Det dogmatiska sättet att spela

på, för att visa hur verken spelades då är för mig inte relevant. Det som är relevant för mig är musik som är tilltalande och har hög kvalitet. Det kan man förstås få till på varje instrument, men jag vet tyvärr alldeles för många fall där de tidstroga instrumenten inte alls låter bra, då är det ju bara en anti-marknadsföring mot så kallad tidstrogen uppförandepaxis. Det finns så klart några bra orkestrar som spelar med historiska instrument och som kan få till den där fascinerande klangen från förr, men det är otroligt svårt när man är bara van vid att spela på en modern fiol. Förr hade man ju en helt annan teknik och idag kan vi ju inte spela exakt som man gjorde då utan måste hitta någon form av mix.

- Personligen tror jag att en bra violinist, flöjtist eller oboist kan spela på ett modernt instrument på ett sätt som det låter "tidlöst". Det är den "tidlösheten" som bär mest, vi måste inte rikta musiken mot en speciell tid utan den är något universellt som ska tilltala alla. Detta funkar när man har en klar uppfattning om klangen och inte för att man spelar på ett instrument från en specifik tid.

Spelar ni själv gärna nyskriven musik och vad är i så fall utmaningarna med den?

- Tidigare spelade jag mycket mer nyskriven musik, men nu har jag tagit en paus från den. Jag har för närvarande för många andra saker i huvudet, men den kommer säkert en period när det kan bli aktuellt igen. Det är en livslång process.

- Nyskriven musik måste övertyga oss musiker, och vi måste interpretera den med självkänsla så att vi kan förmedla den till publiken. I slutändan är det inte någon intellektuell historia, utan handlar om att visa publiken nya idéer och överraska den med nya klanger. Att upprätta en kontakt med publiken är en av de stora utmaningarna med nyskriven musik. Det är det som är vår uppgift som musiker, och det gäller även kompositörerna; att kommunicera musiken på ett sätt som väcker känslor hos publiken, och inte bara redovisa den som någon typ av abstrakt konst.

Foto @ Chris Singer

I december 2018 gästade Lisa Batiashvili Stockholms konserthus som solist på Nobelkonserten (läs recensionen [här](#)). Mellan henne och Sverige finns det dock mycket mer än bara musikframträdanden.

- Min allra första konsertresa från Georgien var faktiskt till Sverige. Jag har varit hären hel del genom åren och spelat bland annat i Göteborg och Stockholm. Att spela med Kungliga Filharmonikerna är något som jag uppskattar mycket.

- Det är inte bara genom musiken som jag stått i förbindelse med Sverige, utan även med mycket annat, till exempel mitt sportintresse. Jag älskade tennis och beundrade svenska tennisstjärnor som Björn Borg och Stefan Edberg. Även ABBA-museet i Stockholm tyckte jag speciellt mycket om! Sverige var egentligen för både min pappa och mig vårt favoritland efter Georgien, förmodligen är det därför jag alltid får en familjekänsla när jag är Sverige.

Yehya Alazem

CD-rekommendationer

BACH Lisa Batiashvili

TCHAIKOVSKY · SIBELIUS: VIOLIN CONCERTOS
LISA BATIASHVILI · DANIEL BARENBOIM
STAATSKAPELLE BERLIN

LISA BATIASHVILI
YANNICK NÉZET-SÉGUIN
CHAMBER ORCHESTRA OF EUROPE
VISIONS OF PROKOFIEV

Lisa
Batiashvili

Sibelius
Lindberg
Violin Concertos

Finnish Radio Symphony Orchestra
Sakari Oramo

